

IRODALOM.

Biró Lajos: *Virágok* . . . 8-ad rétet 59 l. Hódmezővásárhely, 1932.

Az „Isten mezőin szedett“ 10 egyh. beszédből egybekötött virágcsokrot nyújt Biró Lajos h.-mezővásárhelyi unitárius lelkész az olvasónak. Alig találhatott volna jobb címet könyvének. Mert valóban „Virág“ az, amit ad. Gondolat- és szóvirágok vannak itt egy csokorba kötve. Amit ígér az író, azt valóban meg is adja. A virág szép, a virág rendeltetése a gyönyörködtetés. Ezt a célt szolgálja az író elejétől végig. Ezért tollának varázserejére megszólalnak a virágok. Megszólal a téli jégvirág, az orgona, a gyöngyvirág, a lilium, és a május többi virágai s misztikus hangon adják át üzeneteiket. Mert szerinte lelkük van a virágoknak. De van egy külön „Lélekország“, amely e földön vándorló lelkeknek örök hazája. Az író magas röptü fantáziája megszépít mindent. Mesét mond neki az éjféle óra, a temető fejfái, a kövek között talált koponya, a föld, a hegyek és a fák. Szóval elbűvöl s lelkünket ismeretlen tájak szférájába vezeti.

Azonban, ha az egyes oldalakon nem látnók a bibliai alapigéket, alig hinnők el, hogy ezek egyházi beszédek. Kedves elmélkedések, szép köntösbe öltöztetett meditációk, sajtáságos élmények utórezgésai, amelyeket gyönyörrel olvasunk. De az egyházi beszéd hivatása nem merül ki a gyönyörködtetésben.

Írálya általában szép, de sok helyen mesterkél, s így az élő virágok közé sok művirág is kerül, ami az értelem rövására megy. Ilyenek pld. „Jézus az égi Orgonafa“ 6. l. „Szivmék“, „Szeretetméz.“ 10. l. „Örömhegedü“ 15. l. „Nagyon bizonytalan a „Lélek“ jelentése. Mit jelentnek ezek: A „Lélek fehér Orgonája.“ 6. l. „A szeretet a Lélek égi méze“ „A szeretet virágjának lélek-méze.“ „Lélek virág.“ „Lélek-kenyér“

10. l. „A mosolygó lélek aranylása.“ 15. l. „Lélekország.“ 17. l. „Amikor feloszlik a test, a lélek mosolya a koponyán újra előtűnik.“ 22. l. Jézus mondja: „Én a Lélek mosolya vagyok.“ 28. l.? Ezeket az idézeteket szaporíthatnók. Általában bizonyos misztikus homály borong mindenik beszéden, amit még nagyban elősegít a tulzottan használt gondolat jel. Unitárius egyh. szónok nem elégedhetik meg azzal, hogy a fantáziát izgatja, hanem hivatása az értelmet világosítani, az akaratot elhatározásra bírni, s az evangélium igazságai által istenországát a földön előkészíteni. V. A.

Szentmártoni Kálmán: A székelykereszturi Jótékony Nőegyesület. Ötven Éve. 8°-rét 45 l. Sz.-Udvarhely. Globus, 1932.

A sz.-kereszturi nőegylet gyökérszállai tulajdonképpen még az 1876-ik évre nyulnak vissza s az akkor alakult *fillér-* vagy *társas estély* egyletből indultak ki. De hivatalosan is 1882 febr. 5-én alakult meg. Így tehát ez az egylet jó 50 évre tekinthet vissza. A lezajlott 50 év alatt áldásos nyomokat hagyott maga után Sz.-Keresztur jótékonyági és kulturális életében. Karácsonyfa ünnepélyeket rendezett, szegényeket támogatott s azokat [saját otthonukban felkereste, az árva-telepen elhelyezett gyermekekre felügyelt, a háboru alatt a hadbavonultak részére meleg ruhákról gondoskodott, szini előadásokat tartott, Petőfi, Jókai és Kisfaludy K. emlékére ünnepélyeket rendezett, háziipari és művészeti kiállítások útján fokozta az érdeklődést, a székely népviselet visszaállítása érdekében tevékenykedett, az ottani unitárius gimn. felső tagozatának fenntartására szép összeget adományozott stb. Bár működésében a külső körülmények sokszor akadályozták, mégis kitartással és erős akarattal az ottani társas és kulturális életnek egyik erős tényezője lett. Mindezeket a történetíró meglátásával és készségével írta meg Szentmártoni Kálmán tanár, aki 1912 óta az egylet lelkes titkára.

Vári Albert: „Kapcsolatok az erdélyi unitáriusok és a hollandiai remonstránsok között.“ 8° 31. lap. Cluj—Kolozsvár 1932.

Egyháztörténelmünk egyik legválságosabb korába világít be a jelzett füzet, mely a „Keresztény Magvető“ füzetek 8 száma-képpen jelent meg. Abba korba enged betekintést, amikor a dézsi egyezkedés következményeképpen némaságra kárhoztatott a cenzura, amikor benne az országban a különböző háboruk és politikai civódások miatt alig lehetett lelki életet élni. Ez a korszak

a XVII. sz. közepétől a XVIII. sz. végéfeléig terjedt. Azonban az isteni gondviselés még e nehéz idöket is javunkra fordította. Öseink kapcsolatot kerestek és találtak a hollandiai remonstráns tesvéekkel, akik szellemileg támogattak, anyagilag segítettek. A hollandiai egyetemeket látogatott ifjaink szellemi javakkal meggazdagodva tértek vissza, s itthon világoltak honfitársaik előtt, aminek bizonyítéka az a sok kézirat, amelyet a kolozsvári kollégium nagykönyvtára őriz, de bizonyítéka a Szentábrahámí M. Summa . . . c. könyve, amelyet még ma is szimbolikus könyvünknek tekintünk. Ezeknek a testvéri kapcsolatoknak kíván tüköre és szószólója lenni ez a füzet, amely 15 leíért kapható szerkesztőségünkben vagy az Iratterjesztőnél.

Dr. Iván László: „Régi igazságok új köntösben.“ 8° 18. l. Cluj—Kolozsvár, 1932. A „Keresztény Magvető“ füzeteinek 9. sz. A mély hitü és filozófiai gondolkozású írónak ez a füzete a liberális teológiának részint a racionalizmusban részint a humánizmusban kicsúcsosodott irányzatai ellen veszi fel a küzdelmet s az ezek által elsekélyesített vallási fogalmakba kíván új életet, lelket és tartalmat önteni. Ebből a szempontból veszi vizsgálat tárgyává a kinyilatkoztatás és az Isten fogalmát. Az elsőnél különös erővel hangsúlyozza az Isten kezdeményezését, mert a kinyilatkoztatás nem egyéb, mint az Istennek „Önmaaadása“ Ugyancsak az istenfogalommal kapcsolatban a humánista és mo-nista immanenciával szemben védelmébe veszi az Isten transzcendenciáját. Erős hittel és éles látással fejtí ki az unitáriusnak az emberi szabadságra, a predesztinációra, Isten egységére és személyiségére vonatkozó felfogását.

Reformációi emlékűnneű. Budapesten a vígadó nagytermében a Magyar Kálvin Szövetség, az Országos Luther Szövetség és a Dávid Ferenc-Egylet közreműködésével a Bethlen Gábor Szövetség október 31-én nagyszabású reformációi emlékűnneűt rendezett, melyen unitárius részről a záróbeszédet *Dr. Tóth György* atyánkfia tartotta. Az érdekes záróbeszédet térszűke miatt folyóiratunk jelen számából ki kellett hagynunk, de alkal-milag közölni fogjuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz. Őszintén be kell jelentenünk, hogy súlyos aggodalmak között zárjuk le a „Keresztény Magvető” 64-ik évfolyamát. Nem azért, mintha szellemileg nem tudnók táplálni. Hiszen munkatársaink készséggel ajánlják fel szolgálataikat teljesen díjtalanul, amiért hálás köszönetet mondunk. De nagy nehézségek előtt állunk az anyagiakban s aggódunk, hogy lesz-e elég erőnk ezek legyőzésére. Jól tudjuk, hogy kísértetiesen nehéz időket élünk. De ez eggyel több ok, hogy önmagunkról gondoskodjunk. Tápláljuk hát tovább anyagilag is a „Keresztény Magvető”-t, amely a Kriza János, Jakab Elek és Ferencz József szellemi öröksége, amelyet megtartani és fejleszteni becsületbeli kötelességünk. A jelen füzethez postautalványt mellékelünk, kérve, hogy azokon mind a hátralékokat, mind a jövő évi előfizetéseket beküldeni szíveskedjenek. Előfizetés Romániában 200 leu, Magyarországon 10 pengő. *Szerkesztő.*

Egyházi Főtanácsunk ülése és az új lelkészek felszentelése a folyó évről elmarad. Ezt E. K. Tanácsunk az esperes és felügyelő gondnok fiaitól bekért vélemények tulnyomó nagy részével egyezően mondotta ki december 2.-i ülésén, tekintetbe véve a jelen nehéz gazdasági viszonyokat és a bizonytalan helyzetet, amelyek még egy reális, évi költségvetés összeállítását is lehetetlenné teszik.

A szervezeti törvény reformja kérdésével a beérkezett különböző indítványok folytán E. K. Tanácsunk szeptember hó végén tartott ülésén foglalkozott. Megállapította, hogy a törvény átdolgozása alapos és hosszás munkát, a történelmi előzményekre, jelen körülményekre, az állammal való viszonyunkra, más egyházak szervezeti szabályzataira stb. kiterjedő tanulmányokat igényel, miket egyházunk küzdelmes helyzete nehezít. —